

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 13.05.2015

Vår ref.: 2015/1469

Arkivnr.: 433.0

Eivind Koldal
Heggdalsveien 860
4372 Eigersund

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Delvis tillatelse til utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål - sitkagran og lerk ved Liavatnet gnr/bnr 29/2 Eigersund

Eivind Koldal har søkt om å plante sitkagran og japanlerk/hybridlerk på gnr/bnr 29/2 i Eigersund kommune i Rogaland. Området for sitkagran er på ca. 102 dekar, og området for japanlerk/hybridlerk er på ca. 68 dekar. Begge felta er nyplantinger i et område med eksisterende kysthei. Vår vurdering er at utsetting av spesielt sitkagran til en viss grad medfører risiko for uheldige følger for naturmangfoldet. Søknad om å sette ut 20 000 sitkagran avslås. Søker får på bestemte vilkår tillatelse til å sette ut 11 000 japanlerk/hybridlerk på eiendommen.

Vi viser til søknad, mottatt 02.02.2015, der du søker om å plante sitkagran og japanlerk/hybridlerk til klimaskog på gnr/bnr 29/2 i Eigersund kommune.

Hjemmel

Utsetting av utenlandske treslag krever godkjenning fra Fylkesmannen i samsvar med *forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål (25.05.2012 nr. 460*, jf. naturmangfoldloven kap. IV.

Søknaden

Du har søkt om å plante et felt på ca. 100 daa, minus fjell, tilsvarende 80 daa, med omlag 20 000 planter sitkagran og et felt på ca. 62 daa, minus fjell, tilsvarende 40 daa med 10 000 planter japanlerk/hybridlerk. Ved nærmere oppmåling av felta med kartverktøy, viser det seg at feltet med sitkagran tilsvarer 102 daa (A), og at feltet med japanlerk/hybridlerk tilsvarer ca. 68 daa (B). Dersom en trekker fra tilsvarende andel fjell som det som er omsøkt, blir dette arealet ca. 44 daa, noe som tilsvarer 11 000 planter. Til sammen blir hele det omsøkte arealet om lag 170 daa (se kartvedlegg).

Det aktuelle arealet er på eiendommen din ved Liavatnet 29/2 i Eigersund.

Du ønsker å plante til to felt der det nå er kysthei, høyst sannsynlig av utformingen kystlynghei. Sitkagranfeltet inneholder et lite felt med 35 år gammel sitkagran og grenser i nordøst til et stort felt med planta sitkagran og lerk. Begge felta grenser i sørøst til Liavatnet.

Fylkesmannens vurdering

Formålet med forskrifta er å hindre at planting av utenlandske treslag medfører, eller kan medføre uheldige konsekvenser for naturmangfoldet, jf. § 1. Det er sentralt å sikre at forvaltningsmåla for

naturtyper og arter ikke blir truet av de fremmede artene, direkte eller indirekte, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Ved vurderinga av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, herunder særlig uheldige følger for biologisk mangfold, jf. forskriftas § 7, første ledd. Alle offentlige vedtak som kan påvirke naturmangfoldet skal vurderes etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12. I tillegg har Fylkesmannen vektlagt andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14.

§ 8 setter krav om at vedtak bygger på kjent kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Det foreligger en del kunnskap om omsøkte treslag og om naturmangfoldet i gjeldende område i Eigersund. Naturtypekartlegginga av kystlynghei som er gjort i omkringliggende områder er av nyere dato, og er etter Fylkesmannens vurdering god. Det er derimot få kartfestede forekomster av arter i området. Fylkesmannen vurderer det til at det foreligger tilstrekkelig tilgjengelig vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap i denne saka, jf. naturmangfoldloven § 8.

Om den omsøkte utsettinga kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet beror på en helhetsvurdering, som blant annet beror på treslagets økologiske egenskaper og dets påvirkning på stedegent naturmangfold i det aktuelle området jf. Miljøverndepartementets veileder til forskrifta (2012).

Sitkagran er vurdert av Artsdatabanken som en art med svært høy risiko (SE) for naturlig spredning med skadelige økologiske konsekvenser for norsk natur (Norsk svarteliste 2012), noe det skal være høy terskel for å gi tillatelse til å sette ut. En årsak til den høye risikoplasseringen er at sitkagran viser tydelig spredning inn i kystlynghei, som er en sterkt truet (EN) naturtype, jf. Artsdatabankens Norsk rødliste for naturtyper (2011).

Både japanlerk og hybridlerk er av Artsdatabanken vurdert til ikke å utgjøre noen økologisk risiko (LO). Det oppgis i kriteriedokumentasjonen at begge treslaga er i stand til å sette frø og spre seg, og at det er påvist spredning av japanlerk til åpne arealer nær eksisterende bestand.

Det følger av naturmangfoldloven § 4 at naturtyper skal tas vare på innenfor deres naturlige utbredelsesområde, med det arts mangfoldet og de økologiske prosessene som er typiske. Planting vil direkte legge beslag på 170 daa ugjødsel kysthei, som trolig er kystlynghei. På sikt vil planting av sitkagran innebære vesentlig og varig endring av naturtypen og det særprega artsinnholdet i den. Japanlerk og hybridlerk vil medføre mindre grad av belastning på utplantingsområdet, da disse artene slipper mer lys ned i skogbunnen.

Omsøkt areal er ikke naturtypekartlagt, noe som høyst sannsynlig henger sammen med at det er store kartlagte kystlyngheiområder både sør – sørøst – øst og vest for Liavatnet (jf. tabell), og at dokumentasjon av disse svært viktige områda har blitt prioritert framfor det omsøkte arealet. Ut fra flyfoto ser det ut til at denne kystheia er en lignende type kystlynghei som de kartlagte kystlyngheiområda i tabellen under, men nærmere verdi er ukjent.

I områda rundt de aktuelle utsettingsområda er det i hovedsak kysthei/kystlynghei, men i nordvest grenser felta til et ca. 400 daa stort plantefelt med sitkagran og lerk av ukjent hogstklasse, og i sør og øst grenser de til Liavatnet. Skogen i nordøst vil begrense en potensiell kortdistansespredning inntil denne skogen hogges. Helt sør i det omsøkte arealet for sitkagran står det i dag ca. 15 sitkagraner som er rundt 30-35 år gamle.

Lenger unna plantefelta er det mye kystlynghei, men også noen flekker med dyrka mark/eng i aktivt bruk. I kystlyngheia forekommer klokkesøte hyppig. Arten er oppført som sårbar (VU) på den norske rødlista over trua arter. Et stykke sørvest for plantefelta er det også et felt med juletre av fjelledelgran og nordmannsedelgran.

Det er i utgangspunktet utfordrende å forutse hvor en eventuell langdistansespredning fra utplantingene kan skje. Antatt dominerende vindretninger er nordvestlig og sørvestlig. Vi har derfor vektlagt en potensiell spredningsrisiko ut fra dette, men har vurdert spredningsrisikoen i alle retninger.

Sitkagran har små vindbårne frø (3 mg) som kan spre seg langt. Utenfor det omsøkte utplantingsarealet for sitkagran er det store områder med åpen lynghei som vil være mottakelig for spredning og etablering av sitkagran.

Tabellen under viser kartlagte prioriterte naturtyper og rødlista arter nærmere enn 2 km fra et av de to utplantingsfeltene, retning fra feltet og hvilken verdi de har. Vi har videre vurdert påvirkning på prioriterte naturtyper og rødlista arter i en avstand på 5 km fra utplantingene.

Områdenavn	Naturtype	Verdi	Avstand til utsettingsområdet	Retning fra utsettingsområdet
Liavatnet - Hellen	Kystlynghei med klokkesøte (VU)	A – svært viktig	290 m	Sør – sørøst og øst for felte
Kjerdalsfjellet	Kystlynghei med klokkesøte (VU)	B – viktig	540 m	Nord(vest) for felte
Aust for Kjerdalsfjellet	Kystlynghei med klokkesøte (VU)	B – viktig	550 m	Nord for felte
Tigardsknuten sør for Nodland	Kystlynghei med klokkesøte (VU)	B – viktig	880 m	Nord(øst) for felte
Hesten – vest for Spjodevatnet	Kystlynghei med klokkesøte (VU)	A – svært viktig	1,54 km	Sør for felte
Nodlandsheia	Kystlynghei med klokkesøte (VU) og engbakkesøte (NT)	A – svært viktig	1,68 km	Vest for felte
Husafjellet	Kystlynghei med klokkesøte (VU)	B – viktig	1,77 km	Nord for felte

De nærmeste kartlagte naturverdiene er spesielt en kystlynghei av nasjonal verdi A, «Liafjellet - Hellen» som ligger mindre enn 300 meter fra de omsøkte arealene. Åpen kystlynghei er kategorisert som sterkt trua (EN) i Artsdatabankens Norsk rødliste for naturtyper (2011). Kystlynghei med A-verdi utgjør de mest verdifulle lokalitetene med kystlynghei i Norge.

Offentlige vedtak skal etter § 8 i naturmangfoldloven så langt mulig bygge på ”arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand”. Kystlynghei er oppført som sterkt trua på ”Rødliste for naturtyper», og fikk den 7. mai 2015 status som utvalgt naturtype etter kap. VI i naturmangfoldloven. Planta skog er en trussel også mot nærliggende, ikke tilplanta kystlynghei på grunn av at frø effektivt sprer seg fra plantefelta (Artsdatabanken 2011). Det samlede presset på kystlyngheiene vurderes som stort.

I utformingen av kystlynghei som dominerer i søknadsområdet, er den sårbare arten klokkesøte (VU) hyppig forekommende. Dette er en lyskrevende art, som etablerer seg lett på forstyrret jordsmonn, og sitkagrana kan derfor regnes som en direkte konkurrent. Spredning av sitkagran til kystlyngheia vil kunne bidra til endring i miljøforhold, øke faren for gjengroing og skygge ut lyskrevende arter på stedet. Etter § 5 i naturmangfoldloven (forvaltningsmål for arter) skal dette også vektlegges.

Påvirkning av økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er, eller vil bli utsatt for (jf. naturmangfoldloven § 10). Det er gitt konsesjonsvedtak til vindkraftanlegg i Nodlandsheia. Dette vil sterkt redusere arealet av denne naturtypen i god økologisk tilstand, vanskeliggjøre skjøtsel, samt kunne gjøre det enklere å få gjennomslag for andre inngrep. Derfor må det nå legges enda større vekt på de arealene av naturtypen som enda er i god økologisk tilstand og som ikke er negativt påvirket av de nevnte konsesjonsvedtakene.

Risikoen for at det omsøkte feltet med hybridlerk/japanlerk skal påføre skade på biologisk mangfold på kystlyngheilokalitetene avhenger av spredningsomfanget og de økologiske effektene hvor de spres. Tilgjengelig kunnskap om treslaga tilsier at denne konkrete risikoen er mindre sannsynlig.

Fylkesmannen legger til grunn at omsøkt utsetting av sitkagran kan medføre uheldige følger for aktuelle kystlyngheilokaliteter verdisatt til verdi A og B.

Fylkesmannen kjenner til flere andre utplantinger av sitkagran i området, herunder også noen som står nærmere de kartlagte kystlyngheislokalitetene enn de omsøkte utplantingsområda. Det samla frøpresset kan en regne med at øker i tida framover, spesielt om nye nærliggende areal av sitkagran etableres og etter hvert blir frømodne. Omsøkt utplanting av sitkagran kan dermed utgjøre en ytterligere belastning på kystlynghei, jf. nml. § 10.

Også ut fra føre-var-prinsippet (§9) er det viktig å sikre seg mot framtidig frøspredning fra plantefeltet. Rutiner for internkontroll, eller et system som på annen måte hindrer at utsettinga påfører økosystemet skade, må innarbeides i virksomheten, og skal kunne vises fram etter forespørsel fra kontrollerende etat. I forbindelse med utsetting av utenlandske treslag er det spesielt viktig at en har et system for tiltak som minsker risikoen for spredning.

§11 adresserer ansvaret for eventuelle skader på naturmiljøet til tiltakshaveren. Kostnader ved å bøte på eventuelle skader, eller ved å forebygge skader, skal dekkes av tiltakshaver, så langt de er innenfor rimelige grenser. Ved en eventuell tillatelse ville dette prinsippet i første rekke gjelde ansvar for å hindre, eller bøte på uønsket spredning fra plantefeltet, jf. vilkår. Du plikter deg til å hindre spredning fra det tidspunktet det tillatte lerkefeltet setter kongler. Dette vil i praksis si luking, hogst og fjerning av lerceoppslag som er utenfor feltet. For at dette skal kunne gjennomføres i praksis, kan det være aktuelt å skrive avtaler med naboene for å sikre at dere kan gå inn og fjerne spredd lerk på deres eiendom, dersom det skulle bli aktuelt.

Driftsmetoder og teknikker skal i utgangspunktet ta best mulig hensyn til naturmiljøet, slik at resultatet gir best mulig samfunnsmessige resultat (§12). Skogplanting og klimaskog er et viktig satsingsfelt innenfor norsk skogbrukspolitikk, med bruk av de mest kostnadseffektive treslag og driftsmetoder jf. naturmangfoldloven § 14. Bruk av utenlandske treslag skal likevel ikke medføre uheldige følger for naturmangfoldet (jfr. §§ 1 og 7 i forskrift om utenlandske treslag). Du må derfor vurdere om du vil flytte lerkefeltet nordover for å få en bedre framtidig driftsmessig arrondering av feltet. En eventuell utvidelse av dette feltet krever ny forenkla søknad.

I vurderinga av om tillatelse til utplanting skal gis, skal de uheldige følgene som utplantinga kan innebære avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, herunder utplantingas nytteverdi. Du oppgir at arealet som du ønsker tilplanta ikke er i bruk, og du ønsker å få til en produksjon av klimaskog og drive verdiskaping. Fylkesmannen vurderer imidlertid at det på omsøkte utplantingsområde er mulig å benytte alternative treslag til sitkagran. Definisjon av og kriterier for klimaskog er ikke endelig fastsatt, men det har blitt bestemt at det ikke skal benyttes utenlandske treslag til dette. Vi viser til naturmangfoldloven § 12 om å ta utgangspunkt i driftsmetoder og teknikker som unngår, eller begrenser skader på naturmangfoldet for å gi de beste samfunnsmessige resultater. Det kommer ikke fram i hvilken grad, eller på hvilken måte utplanting av sitkagran vil medføre en bedre produksjon og kvalitet enn utplanting av andre treslag, og det finnes andre alternative treslag som kan benyttes på utplantingsområdet, og som gir lavere grad av risiko for biologisk mangfold. I avveinga mot andre viktige samfunnsinteresser vurderer Fylkesmannen at ulempene ved å tillate utplanting av sitkagran er større enn nytteverdien for grunneier og samfunn ved en eventuelt økt volumproduksjon, jf. naturmangfoldloven § 14.

Dette dokumentet må gjøres kjent og overføres samtidig som eventuelt eierskifte til ny eier.

Vedtak og vilkår

Ut fra vurderingene over, mener Fylkesmannen at omsøkt planting av sitkagran ikke kan gjennomføres uten å være i strid med forskrifta §§ 1 og 7. Søknaden om å sette ut sitkagran avslås.

Under forutsetning av at framtidig spredning av lerk blir overvåket og håndtert som nevnt, kan vi ikke se at den omsøkte planting vil være til vesentlig skade for naturmangfoldet. Fylkesmannen gir herved tillatelse til å sette ut tilsammen 11 000 japanlerk/hybridlerk på tilsammen 68 daa, avmerket på kartvedlegg.

Vilkår:

- Spredning fra lerk etablert fra bestander etter denne tillatelsen skal overvåkes og fjernes.
- Skogeier skal utarbeide en plan for internkontroll som skal vises fram ved eventuelle tilsyn. I tråd med § 10 i forskrifta skal denne minst inneholde:
 - Rutiner som følges for å sikre at krav i, eller i medhold av, *forskrift om utsetting av utenlandske treslag*, samt vilkår i denne tillatelsen blir fulgt.
 - Rutiner som følges dersom det oppstår avvik, samt opplysninger om hvem som er ansvarlige for at rutineene blir fulgt.
 - Rutiner som følges for å hindre at avvik gjentar seg og opplysninger om hvem som er ansvarlige.
- Trærne skal hogges senest ved biologisk hogstmoden alder.
- Det skal ikke settes igjen livsløpstre av utenlandske treslag ved hogst (jf. forskrifta).
- Ved avvik fra vilkåra eller forskrifta kan ansvarlig myndighet oppheve, endre, eller sette nye vilkår i tillatelsen i samsvar med naturmangfoldloven § 67. Ved eventuelt pålegg om tilbakeføring av areala vil kostnadene bli lagt på skogeier.
- Tiltaket skal ikke utføres før tidligst en uke etter at klagefristen er ute og en eventuell klage er ferdig behandlet.

Denne tillatelsen er gyldig i 5 år fra den dato det er gitt. Dersom tiltaket ikke er gjennomført innen fristen, og det ikke foreligger søknad om utsatt frist, blir tillatelsen automatisk trukket tilbake.

Klage

Dere kan klage på vedtaket innen 3 uker etter dere har mottatt dette brevet, jf. forvaltningslovens regler. Ei eventuell klage skal sendes til Fylkesmannen i Rogaland. Dersom Fylkesmannen ikke gjør om eget vedtak, skal klaga behandles av Miljødirektoratet.

Med hilsen

Per Kristian Austbø
ass. fylkesmiljøvernssjef

Torborg Berge
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk av Fylkesmannen i Rogaland og krever derfor ikke signatur.

Saksbehandler: Torborg Berge
Saksbehandlers telefon: 51 56 89 39
E-post: fmrotbe@fylkesmannen.no

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Eigersund kommune	Postboks 580	4379	Egersund

Vedlegg:

Kart tillatelse til utplanting av lerk til skogproduksjon og avslag til planting av sitkagran, Liavatnet gnr/bnr 29/2 Eigersund.

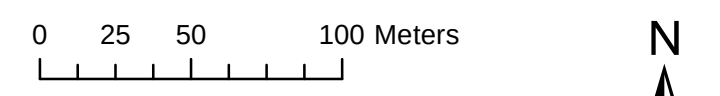

**Løyve til å setja ut
japanlerk/hybridlerk til skogbruksformål
og avslag om å setja ut sitkagran,
Liavatnet, Eigersund gnr 29 bnr 2**

- Avslag Sitkagran
- Tillatelse Hybridlerk og Japanlerk
- Eigedomsgrense

Ortofoto 2012 0,25 m oppløysing

1:2 500

Kartgrunnlag: FKB, Norge i bilder
Tillatelse: © Norge Digitalt
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Rogaland, mai 2015

